

บทที่ 8

ความคลี่คลายของวรรณกรรมประวัติศาสตร์ร้อยแก้ว

ความเป็นมาของวรรณกรรมประวัติศาสตร์ร้อยแก้ว

วรรณกรรมประวัติศาสตร์ร้อยแก้ว มีลักษณะการเขียนที่คลี่คลายมาเป็นลำดับจากรูปแบบหนึ่งมาสู่อีกรูปแบบหนึ่ง ความคลี่คลายดังกล่าว ชาญวิทย์ เกษตรศิริ^๑ ได้แยกแยะให้เห็นว่า วรรณกรรมประวัติศาสตร์-ร้อยแก้ว เริ่มต้นการเขียนแบบตำนาน ไปสู่การเขียนแบบพงศาวดาร และแบบประวัติศาสตร์ตามหลักวิชาในปัจจุบัน กล่าวคือ

การเขียนแบบตำนาน ได้กำเนิดขึ้นก่อนพุทธศตวรรษที่ ๒๑ และเสื่อมอิทธิพลลง ในพุทธศตวรรษที่ ๒๓ ตัวอย่างเช่น เรื่อง นิทานพระพุทธสังคีต (เขียนราวปลายศตวรรษที่ ๒๐) ตำนานมูลศาสนา (ประมาณ พ.ศ. ๑๙๖๐) ชินกาลมาลีปกรณ์ (พ.ศ. ๒๐๖๐) และจาม เทวีวงศ์ (พ.ศ. ๒๑๑๓) เป็นต้น เนื้อหาในวรรณกรรมตำนาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศาสนาพุทธ มักจะเริ่มต้นกล่าวดังพระโคตมพุทธเจ้า พระชาติต่าง ๆ ของพระองค์ การตรัสรู้และปรินิพพาน และตามด้วยการเผยแพร่ศาสนาของบรรดาพระมหากษัตริย์ต่าง ๆ ความสำคัญจึงเน้นโลกของพุทธศาสนา (โลกของพุทธศาสนาที่เอ๋ยถึงบ่อย ๆ คือชมพูทวีป) และตามนัยนี้ประวัติศาสตร์ไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของโลกพุทธศาสนา มิใช่ประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ วรรณกรรมตำนานจึงมีลักษณะเป็นประวัติศาสตร์แบบสากล และประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ดังกล่าว โดยสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทยในระยะเวลาต่าง ๆ กัน และผู้เขียนวรรณกรรมตำนานมักจะเป็นพระภิกษุสงฆ์หรืออยู่ในแวดวงศาสนาพุทธ

ต่อมาการเขียนแบบตำนานได้เปลี่ยนเป็นแบบพงศาวดาร ซึ่งเริ่มนิยมในพุทธศตวรรษที่ ๒๓ ถึงต้นศตวรรษที่ ๒๔ ตัวอย่างเช่น พงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐ (๒๒๒๓) ฉบับบริติชมิวเซียม (๒๓๕๐) และฉบับพันจันทนุมาศ (๒๓๓๘) เป็นต้น เนื้อหาในวรรณกรรมพงศาวดารเน้นเรื่องของอาณาจักรและบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ มักจะเริ่มเรื่องด้วยการกล่าวถึงการสถาปนาอาณาจักร การครองราชย์ของกษัตริย์ต่าง ๆ วันเดือนปีที่ขึ้นครองราชย์หรือที่สวรรคตหรือที่ถูกปลงพระชนม์แย่งราชสมบัติ ฯลฯ และผู้แต่งมักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับราชสำนักอย่างใกล้ชิด

ต่อมาวรรณกรรมแบบพงศาวดารได้เปลี่ยนมาเขียนแบบประวัติศาสตร์สมัยใหม่หรือตามหลักวิชาการ ซึ่งเริ่มต้นในราวรัชกาลที่ ๔ และที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (แต่ในระยะดังกล่าวการเขียนแบบพงศาวดารยังมีผู้นิยมอยู่บ้างเหมือนกัน) ตัวอย่างเช่นพระราชวิจารณ์ตำนานพระแก้วมรกตพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔ พระราชวิจารณ์จดหมายเหตุกรมหลวงนรินทรเทวี ในรัชกาลที่ ๕ พระนิพนธ์เรื่องต่างๆ ของสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพฯ หรือผลงานของนักเขียนประวัติศาสตร์ร่วมสมัยปัจจุบัน ฯลฯ ซึ่งการเขียนวรรณกรรมประวัติศาสตร์-

^๑ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ปรัชญาประวัติศาสตร์ไทย (กรุงเทพฯ ๒๕๑๘) หน้า ๒๓๒

ร้อยแก้วแบบนี้ เน้นความสำคัญของหลักฐาน การวิเคราะห์และตีความตามหลักวิชา เป็นสำคัญ^๒
ลักษณะการเขียน วรรณกรรมประวัติศาสตร์ร้อยแก้ว

ก. การเขียนวรรณกรรมตำนาน

วรรณกรรมตำนานแต่เดิม ไม่ใช่เป็นของไทย ดังที่สมเด็จพระยาคำรง^๓ ทรงชี้แจงว่า มूलเหตุมาจากหนังสือเรื่องมหาวงศ์ในลังกาทวีป พระเถระองค์หนึ่งชื่อว่ามทานาม แต่งเป็นคาถาภาษามคธ ที่ด้วยพระประวัติของพระพุทธศาสนาที่มาประดิษฐานในลังกาทวีป เป็นพงศาวดารสำคัญของลังกาแต่โบราณมา เมื่อพระภิกษุสงฆ์ทางประเทศที่ออกไปศึกษาพระพุทธศาสนา ในลังกาทวีปและมีพระภิกษุสงฆ์ชาวลังกามาอยู่ทางประเทศนี้ ได้เป็นมหาสาวามีและมหาราชา ดังแต่สุโขทัยและนครเชียงใหม่เมื่อยังเป็นเอกราช พวกลังกานำคติเรื่องแต่งหนังสือตามอย่างเรื่องมหาวงศ์ เข้ามาแต่งตำนานพระศาสนาบ้าง ตำนานเจดีย์สถานบ้าง แต่งเป็นภาษามคธ เช่นพระโพธิธัมม แต่งเรื่องจามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองทริภุญไชย พระรัตนปัญญาแดง เรื่องชินกาลมาลินี พระพรหมราชปัญญาแต่ง เรื่องรัตนพิมพวงศ์ ตำนานพระแก้วมรกต เป็นต้น บางเรื่องแต่งเป็นหนังสือเทศน์ในภาษาไทย เช่น ตำนานพระมหาธาตุนครศรีธรรมราช เป็นต้นบ้าง

ส่วนตัวอย่างที่จะนำมาประกอบการศึกษานี้คือ เรื่องชินกาลมาลีปกรณ์ ที่อาจารย์แสง มนวิฑูร แปลมาเป็นภาษาไทย

ลักษณะการเขียนวรรณกรรมตำนาน ใช้วิธีเขียนแบบเล่าเรื่อง ซึ่งมีข้อสังเกตอยู่สองประการคือ

ประการแรก ถ้าเป็นเนื้อหาตอนต้นเกี่ยวกับพระชาติก่อน ๆ ของพระพุทธเจ้า (พระโพธิสัตว์) มักเขียนเล่าเรื่องแบบนิทานที่มีคาถาแทรกไว้เป็นตอน ๆ เช่น

บัดนี้จะเล่าเรื่องมหานิทาน (เรื่องใหญ่) ต่อไป
 พระคันถรจนอาจารย์ ได้ประพันธ์ไว้เป็นภาษาวา
 จิน ติต สดุดส ษยย นวส เขยยวาจิก
 กายวาจลิก จาคี พุทธศต สมุปาคมิ

แปลว่า

พระโพธิสัตว์ของเราทั้งหลาย คิดอยู่ในใจ ๆ ขององสงไขย ห้าด้วยวาจา อสงไขย กับทำด้วยกายและวาจา (อีก ๔ แสนอสงไขย) จึงได้ตรัสเป็นพระพุทธร

^๒ ขอให้ดูตัวอย่างจากบทความต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อเขียนเชิงวิชาการเกี่ยวกับงานแขนงนี้ในหนังสือปรัชญาประวัติศาสตร์ และหนังสือประวัติศาสตร์และนักประวัติศาสตร์ไทย ที่ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ.

^๓ สมเด็จพระยาคำรงฯ "ตำนานหนังสือพงศาวดาร" พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา (กรุงเทพฯ ๒๔๑๖) หน้า ๒๔.

อสงไขยทั้ง ๗ นี้ อสงไขยต้น คือ ฉันทะอสงไขย ในฉันทะอสงไขยมีกับหนึ่งชื่อ
 สาระกัป ในสาระกัปนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่า พรหมเทวะ เสด็จอุบัติมาในโลก
 บำเพ็ญบารมีมาแล้ว ๑๖ อสงไขยแสนกัป ครั้นนั้นพระโพธิสัตว์บังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิตด้วย
 อานิสงมถวายน้ำมัน เมล็ดพันธุ์ผักกาด จูติจากนั้นมาเกิด เป็นพระเจ้าแผ่นดินในนคร รัตตะ ทรง
 พระนามว่าอติเทวะ ครั้นนั้นพระเมตไตรยโพธิสัตว์เกิด เป็นปุโรหิตสั่งสอนอรรถธรรม (ประจำ)
 ของพระเจ้าแผ่นดิน ราชปุโรหิตนั้นมีนามว่าสิริคุตตะ พระผู้มีพระภาคพรหมเทวะนั้น เสด็จไป
 ยังสถานที่ที่จะแสดงเทศนาธรรมจักร ซึ่งพระพุทธทั้งหลายจะละเสียมิได้

พระองค์เสด็จไปสู่ที่ประทับของพระพุทธ ทรงบูชาด้วยสักการต่าง ๆ ถวายนมัสการ
 ด้วยเบญจางคประดิษฐ์แล้วตั้งปณิธานในใจ ในอนาคต ขอให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้เหมือนพระองค์
 จะได้ให้ผู้อื่นหลุดพ้นจากกิเลสด้วย ขอให้ข้าพเจ้าเหมือนพระองค์จะให้ผู้อื่นข้ามได้ด้วย

พระโพธิสัตว์ของเรา ทรงบำเพ็ญอิถาร (สะสมบารมี) ในสำนักพระผู้มีพระภาค
 พรหมเทวะ มีปณิธานในใจอย่างนี้ก่อนแล้ว"

ประการที่สอง ถ้าเนื้อหานั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเผยแพร่ศาสนา และประวัติ -
 ศาสตร์ของท้องถิ่นที่กล่าวถึง เขียนเล่าเรื่องแบบบรรยาย และมีคาถาแทรกไว้เป็นตอน ๆ เช่น
 เดียวกัน เช่น

"ณ วันนั้นได้มีการสร้างน้ำคำเกล้าพระมหาพุทธพิมพ์ (พระพุทธอรุणคุโณ) ที่วัด
 เกาะกวมมา ต่อจากนั้นมา โปรดให้ยก (สร้าง) เรือนหลวงเป็นที่ประทับแรมเมื่อวันอังคาร
 ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๕ ประกอบด้วยธวัชนิมิตตฤกษ์ (ทลิตโทฤกษ์) ต่อจากนั้น พระราชาทรง
 ก่อสร้างกุฏิใหญ่ เมื่อวันอาทิตย์ยามปลอด ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๖ จันทรเกาะราศีกรรณก ปุณ-
 ธิพลนักษัตร (เพชฌฆาตฤกษ์)

อนึ่ง พระเจ้าติลกปนัดดาธิราช โปรดให้ก่อสร้างกำแพงเมืองเชียงใหม่ด้วยอิฐเมื่อฤกษ์
 ยามก่อนตะวันขึ้นประกอบด้วยยามนักษัตรฤกษ์ (ทลิตโทฤกษ์) วันพฤหัสบดีขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๖
 อย่างเข้าปัจฉิม จุลศักราช ๘๗๔ (พ.ศ. ๒๐๖๑) พระราชาเสด็จขึ้นประทับบนศาลามหาวิจิตร
 หลังใหม่ในเวลาเที่ยงวันนั้น

ท่านประพันธ์ไว้เป็นคาถา แปลความว่า

พระราชาโปรดให้ก่อสร้างกำแพงเมืองเชียงใหม่ด้วยอิฐ เพื่อรักษากำแพงไว้พร้อมสรรพ
 และเพื่อให้เมืองเชียงใหม่สวยงาม ครั้นนั้นศูร์และลคนาอยู่ราศีมีน พุธลบดี
 ราหูอยู่ราศีกรรณก อาทิตย์อยู่ราศีเมษ จันทรอยู่ราศีสิงห์ อังคารอยู่ราศีมิถุน
 พุธอยู่ราศีพฤษภ เสาร์อยู่ราศีธนู "

ข. การเขียนวรรณกรรมพงศาวดาร

การเขียนพงศาวดารแบ่งออกเป็น ๒ อย่างคือ แต่ง ได้แก่เอาเรื่องที่มีอยู่แล้ว
 มาเรียบเรียงใหม่ หรือแต่งต่อจาก เรื่องเดิมที่มีอยู่แล้ว อีกอย่างหนึ่งคือ ชำระ ได้แก่เอาหนังสือ
 พงศาวดารที่มีอยู่แล้ว มาตรวจแก้ถ้อยคำ หรือแทรกถ้อยคำลงในที่บางแห่ง

การแต่งหนังสือพงศาวดารนั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรง-
ราชานุภาพ^๕ ทรงประทานคำอธิบายว่า ในครั้งกรุงเก่า เห็นจะแต่งเป็นสองครั้ง ครั้งแรกใน
แผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแต่งพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐฯ คือเรื่องตั้งแต่พระเจ้า
แผ่นดินเชิงลงมา เพียงสิ้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ต่อมาแต่งอีกครั้งหนึ่งในแผ่นดิน
พระเจ้าบรมโกษฐ์ ด้วยในรัชกาลนี้แต่งหนังสือกันมาก พระเจ้าบรมโกษฐ์ เห็นจะเอาอย่าง
พระนารายณ์ฯ ให้แต่งพงศาวดารขึ้นใหม่เป็นฉบับพิศดาร ความเริ่มตั้งแต่สร้างกรุงศรีอยุธยา
มาจบเพียงสิ้นรัชกาลพระนารายณ์ฯ เป็นอย่างมาก และต่อมาสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ทรง
แต่งหนังสือพงศาวดาร (คือ ความฉบับจุลศักราช ๑๑๔๔) ต่อมาที่พระเจ้าบรมโกษฐ์ได้ทรงค้าง
ไว้ ลงมาจบเมื่อสิ้นรัชกาลพระเจ้าบรมโกษฐ์ เรื่องต่อมานั้นลงมาจนเสียกรุงเก่า เห็นจะ
แต่งชำระพระราชพงศาวดารในรัชกาลที่ ๑ เมื่อจุลศักราช ๑๑๔๗

ส่วนการชำระพงศาวดารนั้น มีหลักฐานในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ว่า ได้ชำระใน
รัชกาลที่ ๑ ในรัชกาลที่ ๓ และในรัชกาลที่ ๔ แต่ก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นไปไม่มีหลักฐาน
ที่จะรู้ได้

ในรัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้รับเป็นพระราชธุระ
ชำระพงศาวดารกรุงเก่าโดยโปรดฯ ให้รัชกาลที่ ๒ เมื่อแต่งเสด็จยังดำรงพระเกียรติยศกรม-
พระราชวังบวรสถานมงคล ทรงรับหน้าที่ชำระพงศาวดารเหนือ อันเป็นเรื่องพงศาวดารแต่
ก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา

ในรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯ ให้รวบรวมเรื่อง
ราวเมืองสุโขทัยครั้งเป็นราชธานี ที่ว่าเป็นหนังสือนางนพมาศแต่งเรื่องหนึ่ง และได้ทรงอาราธนา
ให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงเรียบเรียงพงศาวดารต่อจากที่รัชกาล
ที่ ๑ ได้ทรงไว้ คือตั้งแต่ตอนตั้งกรุงธนบุรีมาจนถึงปีชวด จัตวาศก จุลศักราช ๑๑๔๔ (พ.ศ.
๒๓๓๔) ในรัชกาลที่ ๑ หนังสือพงศาวดารฉบับนี้มาถึงในรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอม-
เกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้กรมหลวงวงษาธิราชสนิท ชำระและแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

ในรัชกาลที่ ๔ นี้เอง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เอาพระทัยใส่
เสาะแสวงหาหนังสือพงศาวดารรวบรวมไว้ในหอหลวง^{หลาย} เรื่อง คือ เรื่องครั้งสุโขทัยเป็นราชธานี
ที่อ่านและแปลศิลาจารึกซึ่งเสด็จไปพบแต่ครั้งทรงผนวช และโปรดฯ ให้เอามาไว้ในวัดพระศรี-
รัตนศาสดารามนั้น ก็ควรนับเป็น เรื่องหนึ่ง หนังสือพงศาวดารกรุงเก่าแปลจากภาษารามัญ ที่
เรียกว่าคำให้การขุนหลวงหาวัด เรื่องหนึ่ง หนังสือพงศาวดารเขมร มีรับสั่งให้แปลออกเป็น
ภาษาไทย เมื่อปีเถาะ จุลศักราช ๑๒๑๗ (พ.ศ. ๒๓๙๘) เรื่องหนึ่ง พงศาวดารพม่ารามัญ
โปรดฯ ให้แปลเป็นภาษาไทย เมื่อปีมะเส็ง จุลศักราช ๑๒๑๙ (พ.ศ. ๒๔๐๐) ยังตำนานต่าง ๆ
ที่รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ก็หลายเรื่อง

^๕ เล่มเดิม, หน้า ๒๐ - ๒๔.

ความรู้เรื่องพงศาวดารได้เพิ่มกว้างขวางมากขึ้นในรัชกาลที่ ๔ โปรดฯ ให้จัดหอสมุดวชิรญาณเป็นหอสมุดสำหรับพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ และต่อมาได้ทรงตั้งโบราณคดีสโมสรขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ รัชกาลที่ ๕ ทรงรับเป็นพระราชธุระในหน้าที่สภานายกเอง กรรมการหอพระสมุดพยายมหาหนังสือเก่ารวบรวมไว้ในหอพระสมุดมาก และได้ผู้ที่เป็นสมาชิกในโบราณคดีสโมสรหลายคนได้ช่วยกันตรวจสอบพงศาวดารที่หอพระสมุดรวบรวมขึ้น ถ้ามีข้อสงสัยก็นำความขึ้นกราบบังคมทูลหาหรือ และได้รับพระราชทานกระแสพระบรมวินิจฉัยอยู่เนือง ๆ นอกจากนั้นยังทรงมีรับสั่งให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค) แต่งพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อ เรื่องที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตฯ ได้ทรงไว้ในรัชกาลที่ ๑ ลงมาจนสิ้นรัชกาลที่ ๔ เรื่องหนึ่ง ในส่วนพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์เองก็มีหลายเรื่องคือหนังสือพระราชวิจารณ์เป็นต้น นอกจากทรงพระราชนิพนธ์ ยังโปรดให้พิมพ์พงศาวดารต่าง ๆ ซึ่งยังไม่เคยพิมพ์มาแต่ก่อน ให้ปรากฏแพร่หลายยิ่งขึ้นเป็นอันมาก

ต่อมารัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงนิยมการศึกษาโบราณคดีมาแต่แรก เมื่อเสด็จออกไปทรงศึกษาวิชาการอยู่ในยุโรป ได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องสงครามสิบราชสมบัติไปแลนค์ เอาไว้เป็นภาษาอังกฤษเรื่องหนึ่ง ซึ่งชมกันมากในยุโรป เมื่อกลับเข้ามาประเทศไทยแล้ว ก็ได้รับพระราชธุระ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องเที่ยวเมืองพระร่วง แต่ยังไม่เสร็จจึงดำรัสพระเกียรติยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เรื่องหนึ่ง ได้ทรงรับเกียรติยศเป็นสภานายกกรรมการหอพระสมุดวชิรญาณตลอดมาจนเสด็จ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว ก็ทรงอุดหนุนการศึกษาโบราณคดีมา เป็นนิมิตได้ขาด

ลักษณะการแต่งพงศาวดารใช้ภาษาของผู้แต่งเอง เพราะผู้แต่งต้องเรียบเรียงเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงมีข้อดีที่ช่วยรักษาเอกสารดั้งเดิมไว้ ส่วนลักษณะการชำระพงศาวดารต้องปรับปรุงตกแต่งหรือสอดแทรกถ้อยคำลงไปใหม่ ฉบับที่ชำระแล้วจึงมักมีข้อความยาวกว่าฉบับเดิม การตกแต่งและสอดแทรกถ้อยคำใหม่ลงไป ทำให้ข้อความบางตอนขัดเจนขึ้นและเข้าใจง่ายขึ้น แต่ก็ยังมีข้อเสียเหมือนกันในแง่ที่ว่า ไม่รักษาคุณค่าของเอกสารดั้งเดิมไว้ เพราะการใช้ถ้อยคำและการขยายความบางครั้งผิดแผกไปจากฉบับเดิมที่ถูกนำมาชำระ

ขอให้สังเกตดูลักษณะการชำระพงศาวดารฉบับต่าง ๆ ว่าของเดิมแต่งเป็นอย่างไร เมื่อมีการชำระเป็นฉบับต่าง ๆ ต่างระยะเวลากัน ได้แก้ไขส่วนวนภาษาตกแต่งถ้อยคำและขยายความออกไปอย่างไร ตอนที่นำมาเปรียบเทียบกันนี้คือตอนพระเจ้าศรีสัตนาคนหุตศิน พระแก้วฟ้าแก่สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ^๕

(ก). ความฉบับหลวงประเสริฐ

"ศักราช ๙๒๖ ขวตศก พระเจ้าล้านช้างจึงให้เชิญสมเด็จพระแก้วฟ้าราชบุตรีลงมาส่งยังพระนครศรีอยุธยา และว่าจะขอสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เทพกระษัตริเจ้านั้น และจึงพระราชทานสมเด็จพระเทพกระษัตริเจ้าไปแก่พระเจ้าล้านช้าง" นี้เป็นส่วนวนในฉบับเก่าที่สุดที่หาได้

^๕ เล่มเดิม, หน้า ๑๔ - ๑๕.

(ข). ความฉับจุลศักราช ๑๑๓๖

"ในขณะที่พระแก้วฟ้าพระราชบุตรพระเจ้าข้างเมืองปราสาททองเธอส่งให้ไปถวายแก่พระยาล้านช้างนั้น ครั้นพระแก้วฟ้าราชบุตรไปถึงเมืองล้านช้าง พระยาล้านช้างก็ว่า เราจำเพาะใช้ให้ไปขอพระเทพกระษัตริ และพระแก้วฟ้าราชบุตรนี้เรามีได้ให้ไปขอ และเราจะส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรคืนไปยังพระนครศรีอยุธยา และจะขอพระเทพกระษัตริซึ่งจำเพาะแต่ก่อนนั้น ครั้นเสร็จการศึกษาข้างเมือง พระยาล้านช้างก็แต่งพระยาแสน ๑ พระยานคร ๑ พระยาทิพมนตรี ๑ ให้มาส่งพระแก้วฟ้าราชบุตร และพระยาล้านช้างให้แต่งพระราชสาส์มถวายว่า จะขอพระเทพกระษัตริ พระเจ้าข้างเมืองก็ตรัสบัญชาตาม จึงตกแต่งการที่จะส่งพระเทพกระษัตริไปแก่พระยาล้านช้าง ครึ่งถึงเดือน ๔ ปีชวด ฉศกศักราช ๔๒๖ พระเจ้าข้างเมืองตรัสให้พระยาแมนไปส่งพระราชธิดาไปแก่พระยาล้านช้าง ครึ่งถึงเดือน ๔ ปีชวด ฉศก ศักราช ๔๒๖ พระเจ้าข้างเมืองตรัสให้พระยาแมนไปส่งพระราชธิดาไปแก่พระยาล้านช้างกับมาแก้ ส่งไปโดยทางสมอสู" ส่วนนวนนี้แต่งใหม่ที่หลัง ความตรงกับฉับจุลหวงประ เสรฐแต่เนื้อ เรื่องกับศักราช

(ค). ความฉับจุลศักราช ๑๑๔๕

"ฝ่ายพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุตแจ้งว่า ไซ้องค์พระเทพกระษัตริก็เสียพระทัยนึก จึงตรัสว่า เติมเราจำนงขอพระเทพกระษัตริซึ่งเป็นพระราชธิดาพระสุริโยทัย อันเสียพระชนม์แทนพระราชสามีกับคอช้าง เป็นตระกูลวงศ์ศัญญอันประ เสรฐ ตรัสแล้วก็แต่งให้พระยาแสน พระยานคร พระยาทิพมนตรี เป็นทูตานุทูตให้มาส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรคืนยังพระนครศรีอยุธยา และมีพระราชบรรณาการมาถวายสมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระเจ้าข้างเมือง ในลักษณะพระราชสาส์นนั้นว่า เติมพระองค์ประสาทพระเทพกระษัตริให้ ก็คิดพิศพิศก็ทั่วไปในนิคมชนบทขอบเขตตมมากกรุงศรีสัตนาคนหุตแล้ว บัดนี้พระองค์ส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรไปเปลี่ยนแทนนั้น ถึงมาตรว่าพระแก้วฟ้าราชบุตร จะมีศรีสรรพลักษณะโสภายกว่าพระเทพกระษัตริร้อนเท่าพันทวีก็ดียังไปล้างก็พิศพิศพระเทพกระษัตริเสียได้ก็ เป็นอ ยศทั่วกลปาวสาน ข้าพระองค์ขอส่งพระแก้วฟ้าราชธิดาคืน จึงพระราชทานพระเทพกระษัตริแก่ข้าพ ระองค์ ดุจมีพระราชสาส์นอนุญาตมาแต่ก่อน สมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระเจ้าข้างเมืองแจ้งในลักษณะพระราชสาส์น และส่งพระแก้วฟ้าคืนมาดังนั้นก็ละอายพระทัยนึก พอพระเทพกระษัตริหายประชวรพระโรค จึงตกแต่งการที่จะส่งพระราชธิดา และจัด เต้าแก่กำนันลสาวใช้ทาสชายห้ำร่อยหญิงห้ำร่อย ครั้นถึงเดือน ๕ ศักราช ๔๑๓ ปีกุน ตรีศก จึงมีพระราชโองการดำรัสให้พระยาแมนคุมไพร่พันหนึ่งไปส่ง พระยาแมนกับทูตานุทูตก็ ธิญเสด็จพระเทพกระษัตริ ขึ้นทรงสิริวิภากาญจนยานมาศไปโดยสถลมารคสมอสู" ส่วนนวนนี้เห็นได้ว่าเอาฉับจุลศักราช ๑๑๓๖ มาตกแต่งความให้โพ เราะ แก่แต่ศักราชให้เร็วเข้า ๑๓ ปี

(ง). ความฉับจุลศักราช ๑๑๕๗

"ฝ่ายพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุตแจ้งว่า ไซ้องค์พระเทพกระษัตริก็เสียพระทัยนึก จึงตรัสว่า เติมเราจำนงขอพระเทพกระษัตริ ซึ่งเป็นพระราชธิดาพระสุริโยทัย อันเสียพระชนม์แทนพระราชสามีกับคอช้าง เป็นวงศ์ศัญญอันประ เสรฐ ตรัสแล้วก็แต่งให้พระยาแสน พระยานคร พระยาทิพมนตรี เป็นทูตานุทูตให้ลงมาส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรคืนยังกรุงพระนครศรีอยุธยา

และมีพระราชสาส์นเครื่องราชบรรณาการมาถวายสมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระเจ้าข้างเฝือกด้วย ในลักษณะพระราชสาส์นนั้นว่าเดิมพระองค์ประสาทพระเทพกระษัตริย์ให้ กิตติศัพท์นี้รู้ทั่วไปในนิคมชนบทขอบเขตเสมา เมืองกรุงศรีสัตนาคนหุตสิ้นแล้ว บัดนี้พระองค์ส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรไปเปลี่ยนไปแทนนั้น ถึงมาครว่าพระแก้วฟ้าราชบุตรจะมีศรีสรรพลักษณะโสภาคดียิ่งกว่าพระเทพกระษัตริย์ร้อยเท่าพันทวีก็ดี ยังไปล้างกิตติศัพท์พระเทพกระษัตริย์เสียได้ ก็เป็นที่อัปยศชั่วกัลปาวสานข้าพระองค์ขอส่งพระแก้วฟ้าราชธิดาคืน จึงพระราชทานพระเทพกระษัตริย์แก่ข้าพระองค์ผู้มีพระราชสาส์นอนุญาตมาแต่ก่อน สมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระเจ้าข้างเฝือก แจ้งในลักษณะพระราชสาส์นและส่งพระแก้วฟ้าคืนมาดังนั้นก็จะอายุพระทัยนัก พอพระเทพกระษัตริย์หายประชวรพระโรค จึงตักแต่งการที่จะส่งพระราชธิดา และจัดเสกแก่ก้านัลสาวใช้ทาสชายทำร้อยหญิงทำร้อย ครั้นถึงเดือน ๕ ศักราช ๕๑๓ ปีกุน ตรีสก จึงมีพระราชโองการดำรัสให้พระยาแมนกับทูตานุทูตที่เชิญเสด็จพระเทพกระษัตริย์ ขึ้นทรงสิริกาทัญจนยานุมาศไปโดยสถลมารคสมอส" ส่วนนวนนี้ เป็นแต่แก้ไขถ้อยคำฉบับจุลศักราช ๑๑๔๕ เล็กน้อย

(จ). ความฉบับพิมพ์ ๒ เล่ม

"ฝ่ายพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุตแจ้งว่า ข้องค์พระเทพกระษัตริย์ก็เสียพระทัยนัก จึงตรัสว่า เดิมเราจำนงขอพระเทพกระษัตริย์ ซึ่งเป็นพระราชธิดาพระสุริโยทัย อันเสียพระชนม์แทนพระราชสวามีกับคอข้างเป็นตระกูลวงศ์กษัตริย์อันประเสริฐ ครั้นแล้วก็แต่งให้พระยาแสนพระยาเนตร พระยาทิพมนตรี เป็นทูตานุทูตมาส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรคืนมายังกรุงศรีอยุธยา และมีพระราชสาส์นเครื่องราชบรรณาการมาถวายสมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระเจ้าข้างเฝือกด้วย ในลักษณะพระราชสาส์นว่า เดิมพ ข้องค์ประสาทพระเทพกระษัตริย์ให้ กิตติศัพท์นี้รู้ทั่วไปในนิคมชนบทขอบเขตเสมากรุงศรีสัตนาคนหุตสิ้นแล้ว บัดนี้พระองค์ส่งพระแก้วฟ้าราชบุตรไปเปลี่ยนให้แทนนั้น ถึงมาครว่าพระแก้วฟ้าราชบุตรจะมีศรีสรรพลักษณะโสภาคดียิ่งกว่าพระเทพกระษัตริย์ร้อยเท่าพันทวีก็ดี ยังไปล้างกิตติศัพท์พระเทพกระษัตริย์เสียได้ ก็เป็นที่อัปยศชั่วกัลปาวสานข้าพระองค์ขอส่งพระแก้วฟ้าราชธิดาคืน จึงพระราชทานพระเทพกระษัตริย์แก่ข้าพระองค์ผู้มีพระราชสาส์นอนุญาตมาแต่ก่อน สมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระเจ้าข้างเฝือกแจ้งในลักษณะสาส์นและส่งพระแก้วฟ้าคืนมาดังนั้นก็จะอายุพระทัยนัก พอพระเทพกระษัตริย์หายประชวรพระโรค จึงตักแต่งการที่จะส่งพระราชธิดาและเสกแก่ก้านัลสาวใช้ทาสชายทำร้อยหญิงทำร้อย ครั้นถึงเดือน ๕ ศักราช ๕๑๓ ปีกุน ตรีสก จึงมีพระราชโองการดำรัสให้พระยาแมนคุมไพร่พันหนึ่งไปส่งพระยาแมนกับทูตานุทูตที่เชิญเสด็จพระเทพกระษัตริย์ขึ้นทรงสิริกาทัญจนยานุมาศไป โดยสถลมารคสมอส" ส่วนนวนนี้ ก็อบจะ เหมือนกับฉบับจุลศักราช ๑๑๔๗ เพื่อว่ากรมสมเด็จพระปรมานุชิตฯ ไม่ได้ทรงแก้ไข ที่มีคำผิดกันอยู่บ้างคำหนึ่งสองคำ เห็นจะแก้เมื่อพิมพ์

ค. การเขียนวรรณกรรมประวัติศาสตร์สมัยใหม่

การเปลี่ยนแปลงการเขียนวรรณกรรมพงศาวดารเป็นวรรณกรรมประวัติศาสตร์สมัยใหม่ไม่สู้จะเห็นถึงลักษณะ เนื้อหาที่เขียนมากนัก แต่ฉบับมาเน้นในเรื่องของวิธีการ คือ การคิดเลือกหลักฐาน การจัดระเบียบหลักฐาน การสืบความ การใช้ภาษาก็กล่าวตรงไปตรงมา ไม่ต้องประจบประชันคดแต่งถ้อยคำเหมือนกับการชำระพงศาวดาร นักเขียนประวัติศาสตร์

เดือนออกแปดวัน เดือนข้างแปดวัน คือขึ้นแปดค่ำ และแรมแปดค่ำ

ปัญหาข้อแรก เมื่อขุนสามชนมาตีเมืองตาก ไครหนีกันแน่

"พ่อกูไปรบขุนสามหาวซ้าย ขุนสามชนขึ้นมาหาวขวา ขุนสามชนเคลื่อนเข้าไพร่ฟ้าหน้าใส พ่อกูหนีญ่าพายจะแจ กูบ่หนี กูขี่ช้างเบกพล กูขับเข้าก่อนพ่อกู" เนื่องจากตัวหนังสือที่เจ้าหน้าที่เขียน ตั้งไว้ติดกับศิลาจารึก แยกไพร่ฟ้าหน้าใสออกไปวรรคหนึ่งต่างหาก คนไทยส่วนมากจึงเข้าใจกันว่า พ่อกูคือพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นผู้หนี แต่ศาสตราจารย์ เซเคิล เข้าใจว่า ไปร่ฟ้าหน้าใสพ่อกูหรือไพร่พลของพ่อกูหนี แต่พ่อกูไม่ได้หนี ต่อมามีคนไทยกลุ่มหนึ่ง เชื่อตามอาจารย์ปรีดา ศรีชลาลัย ว่าพ่อกูก็ไม่ได้หนี ไปร่พลก็ไม่ได้หนี คำหนี ควรจะเป็นหิน คือผืนหน้าเล็กเล็กเท่านั้น ผู้เขียนได้สอบทานดูแล้ว วิธีเขียนหนังสือสมัยพ่อขุนรามคำแหง ถ้าจะให้อ่านหนี ต้องเขียน หน ติดเชื่อมกัน ถ้าจะให้อ่านว่า หิน ต้องเขียน น ตัวสะกดแต่แยกห่างจากตัว ห ออกไป ตอนหนี ญ่าพายนี้ หน เขียนเชื่อมกัน ต้องอ่านหนีญ่าพายแน่นอน

ต่อมาท่านอาจารย์ศึกษฤทธิ เห็นว่า ไพร่ฟ้าหน้าใส หมายถึงไพร่พลของขุนสามชนซึ่งหน้าตาผ่องใส และพ่อขุนศรีอินทราทิตย์หนี เรื่องนี้ท่านสุภัทรดิศ เศเบดีโบราณคดี ก็ทรงเห็นตามนี้ แต่ผู้เขียนเห็นว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นกษัตริย์เคยออกศึกมาหลายครั้ง คงไม่หนีง่าย ๆ และถ้าหากหนีจริง พ่อขุนรามคำแหงก็คงจะพูดเพียงว่า พ่อกูหนี คงจะไม่กล่าวให้เสื่อมพระเกียรติของพระราชบิดาว่าหนีขนาดครึ่งแฉ้น และอีกประการหนึ่ง ประโยคว่า กูขับเข้าก่อนพ่อกู ภูแสดงว่าพ่อขุนรามคำแหงแซงออกหน้าพ่อไป ถ้าพ่อรุ่งหนีแล้ว จะพูดว่ากูขับเข้าก่อนเพื่อเหตุใด ข้อความตอนนี้แสดงว่าไพร่พลสุโขทัยไม่ทันรู้ตัวก็พากันแตกตื่นหนีไป อย่างไรก็ตามที่ท่านสุภัทรดิศทรงเห็นว่า ตอนที่พลเมืองทุกซักรัน จารึกใช้ว่า ไปร่ฟ้าหน้าปก ตอนนี้ใช้ไพร่ฟ้าหน้าใส ถ้าไม่แปลว่าไพร่พลพ่อขุนสามชนผ่องใสแล้ว จะแปลว่าอย่างไร ผู้เขียนเห็นว่า ตอนนี้พ่อขุนสามชนเพียงแค่เคลื่อนเข้า คือดาหน้าไพร่พลเข้าไป ไปร่พลของท่านจะยิ้มออกแน่และหรือ ยิ้มไม่ทันหุบปาก อาจถูกฟันตายเสียก่อน ก็ได้ ส่วน ไพร่ฟ้าหน้าปก ไพร่ฟ้าหน้าใส ไพร่ฟ้าเข้าไทย อาจหมายถึงไพร่พลเหมือนกัน เปลี่ยนสร้อยคำให้ฟังคล้องจองกันแปลก ๆ ตามแบบนิยมของไทย หรือจะแสดงว่า ไปร่พลมีขึ้นแบ่งออกไปต่าง ๆ กัน ผู้เขียนก็ไม่สามารถให้ข้อยุติได้

ปัญหาข้อที่สอง จารึกพ่อขุนรามคำแหงนี้ จารึกขึ้นไว้เมื่อใด มีปรากฏในจารึกว่าได้สร้างพระแท่นมิ่งคศิลาบาตรใน พ.ศ. ๑๘๓๕ จารึกนี้อยู่กับพระแท่น เรื่องราวทั้งหมดที่กล่าวถึงอยู่ประหนึ่งจะให้เห็นว่าเป็นเรื่องก่อน พ.ศ. ๑๘๓๕ ทั้งสิ้น เรื่องก่อนพระธาตุพระเจดีย์และตั้งเวียงผาล้อมรอบก็เสร็จสิ้นลงในปี พ.ศ. ๑๘๓๕ นี้

อาจารย์ปรีดา ศรีชลาลัย เห็นว่า จารึกนี้มีข้อความอวกอ้างและสำนวนเหมือนกับจารึกพระยาโลไทย จึงสรุปว่า พระยาโลไทยทรงสร้างจารึกนี้ขึ้นเพื่อสดุดีพ่อขุนรามคำแหงผู้ปู่ และตัวอักษรในจารึกพ่อขุนรามคำแหง จึงไม่เก่าเท่าจารึกหลัก ๒ ของพระมหาเถรศรีศรีธรรมา ซึ่งจารึกสมัยพระยาเลอไทย

ผู้เขียนขอรายงานเพียงว่า จารึกหลักนี้ เขียนด้วยลายมือคนหลายคน ข้อความสิบแปดบรรทัดแรก เข้าใจกันว่าพ่อขุนรามคำแหงทรงจารึกเอง หรือทรงสั่งให้จารึกตามคำ

คำรัชของพระองค์ท่าน ตอนที่สองเป็นเหตุการณ์และขนบธรรมเนียมในสุโขทัย ศาสตราจารย์ เซเคส์ มีความเห็นว่า ตอนที่สามเริ่มแต่ตอนที่ ๔ บรรทัดที่ ๑๒ ไปจนจบ คงจารึกภายหลัง สองตอนแรกหลายปี เพราะตัวหนังสือลีบ และสระพยัญชนะก็ใช้ต่าง ๆ กันกับตอนที่หนึ่งและสอง ผู้เขียนเห็นว่า ผู้จารึกตอนที่สามและสองตอนแรก อาจจะเป็นไทยคนละเผ่า เพราะตอนแรก ออกเสียงสระ ออ เป็น โอ เช่น ตะวันโอก หมอนโนน แบบไทยใหญ่ แต่ตอนหลัง ใช้ตัววัน ออก และ เบื้องต้นนอน ส่วนสระ เอือ ตอนแรกใช้ เมืออ ซ้อนสองตัว แต่ตอนหลังใช้ เมือ ตัวเดียว ดังนี้เป็นต้น ตอนท้ายของด้านที่สาม บอกที่ตั้งของจารึกอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบลงท้ายของ จารึกหลักที่สามวัดศรีชุม จารึกอาจสั้นสุดแค่ด้านที่สามมาแต่เดิมก็เป็นได้ อีกประการหนึ่ง ด้านที่หนึ่งและสองมี ๓๔ บรรทัดทั้งคู่ เหตุใดด้านที่สามจึงมีเพียง ๒๗ บรรทัด ชะรอยจะหมด ข้อความที่จะบันทึกแล้ว ต่อมาจึงมีผู้มาจารึกด้าน ๔ เพิ่มเติมขึ้น และยกพระเกียรติจากที่เคย เรียกพ่อขุนรามคำแหงไป เป็นพ่อขุนพระรามคำแหง อีกด้วย

อนึ่ง อาณาเขตทิศเหนือ กล่าวถึง เมืองแพว เมืองม่าน เมือง(น่าน) เมือง หลัว พันฝั่งของ ส่วนที่อยู่ในวงเล็บ ถูกขุดไปเห็นได้กลาง ๆ ทั้งนี้จะเป็นเพราะผู้จารึกเติม เพลินไปจนลืมว่า เมืองน่านเดิมอยู่ที่เมืองหลัว ตามจารึกซึ่งได้แก่อำเภอบัวในปัจจุบัน ส่วน เมืองน่านปัจจุบันเพิ่งสร้างขึ้นใน พ.ศ. ๑๘๐๔

ถ้าเมื่อชั่ว เป็นเรื่องบอกเวลาในอดีต ด้านแรกกล่าวถึง เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง ก็ต้องจารึกขึ้นหลังรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงแล้ว เรื่องนี้ท่านสุภัทรดิศา ทรงเห็นว่า ถ้าหลังจริง ก็ต้องเพิ่งสิ้นรัชกาลไปใหม่ ๆ เพราะสมัยพระยาสิทธิไทย ไม่ใช่สระพยัญชนะอยู่บรรทัดเดียวกัน แบบจารึกพ่อขุนรามคำแหงจารึกมิไว้ให้คนอ่าน จึงควรเขียนตามอักษรวิธี ที่คนสมัยนั้นนิยมกัน อยู่ พ่อขุนรามคำแหงน่าจะสวรรคตราวปี พ.ศ. ๑๘๒๔ (ดูการชำระประวัติศาสตร์สุโขทัยของผู้เขียน ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับพิเศษ ๓ เดือนมิถุนายน ๒๕๐๙)

ปัญหาที่สาม เมื่อก่อนลายสือไทยนี้มี ศาสตราจารย์ เซเคส์ เห็นว่า ลายสือ ไทยนี้ บ่ มี แสดงว่าลายสือไทยแบบอื่นเคยมีมาแล้ว ส่วนอาจารย์ปรีดา เห็นว่าลายสือไทย ในจารึกพ่อขุนรามคำแหงเขียนขึ้นภายหลังจารึกหลักที่สอง ดังกล่าวมาในปัญหาข้อสองแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า นี้ ในลายสือไทยนี้ตรงกับ เดอะ ไมซ์ คิส ในภาษาอังกฤษ เพราะจารึกนี้ ชูดึงว่า เมืองสุโขทัยนี้ดี นี้จะแปลว่า มีเมืองสุโขทัยอยู่หลายเมืองกระนั้นหรือ ผู้เขียนเห็นว่า ไทยคงจะเริ่มมีอักษรใช้ในยุคใกล้เคียงกันเพราะประวัติศาสตร์ของไทยเผ่าต่าง ๆ ได้เริ่ม ปรากฏเป็นเรื่องราวจริง ๆ ยุคสุโขทัยนี้ ไทยอาหมในแคว้นอัสสัมอาจเริ่มใช้ตัวอักษรไทยอีก แบบหนึ่งก่อนหน้าสุโขทัยไม่กี่ปี คือราว พ.ศ. ๑๗๕๐ ก่อนนั้นขึ้นไปประวัติศาสตร์เป็นเรื่อง อภินิหารซึ่งเล่าต่อปากต่อคำกันลงมาเท่านั้น อนึ่ง ไม่เคยมีจารึกตัวหนังสือไทยแบบอื่นก่อนสมัย สุโขทัยในแหลมทองนี้เลยสักหลักเดียว มีจารึกวังขึ้น ซึ่งเข้าใจว่าจารึก พ.ศ. ๑๘๘๒ (วารสารศิลปากร ปีที่ ๑๐ เล่ม ๒) ตัวอักษรคล้ายจารึกหลักพ่อขุนรามคำแหงที่สุด แต่สระก็ไม่อยู่ บนบรรทัดเดียวกันกับพยัญชนะแบบจารึกพ่อขุนรามคำแหงเสียแล้ว อย่างไรก็ตามก็เห็นจะพอใช้ ยืนยันได้ว่าอักษรแบบจารึกหลักที่หนึ่งมีตัวตนอยู่ก่อน มิใช่ว่าพระยาสิทธิไทยจะสร้างขึ้นมาจาก จารึกหลักหนึ่งโดยเฉพาะ

ตัวอักษรพ่อขุนรามคำแหงนี้ได้แพร่หลายไปใช้ในลานนาตั้งแต่ พ.ศ. ๑๙๑๒ มาจนเชียงใหม่ตกเป็นเมืองขึ้นพม่า และใช้อยู่ในลาว และตังเกี๋ย มาจนบัดนี้ ถ้าตัวหนังสือไทยเต็มมือผู้ก่อนแล้ว ไทยทุกฝ่ายจะยอมรับตัวหนังสือพ่อขุนรามคำแหงหรือ เพราะความเคยชินย่อมจะมีอิทธิพลเหนือความประพฤติกองบุคคลอย่างมากมาย

เรื่องที่เล่ามาสู่กันฟังนี้ ยังไม่ยุติลงได้ คนไทยจะต้องช่วยกันค้นคว้าต่อไปอีกมาก จึงจะสรุปเป็นข้อยุติได้